

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende het toezicht op en bepaalde organisatorische aspecten van het hoger onderwijs
- Principiële goedkeuring

1. INHOUDELIJK

Voorliggend ontwerp van decreet wijzigt

- de wet van 27 juli 1971 op de financiering en de controle van de universitaire instellingen,
- het decreet van 4 april 2003 houdende bepalingen tot de oprichting van een Universiteit Antwerpen en tot wijziging van het decreet van 22 december 1995 houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot de Universiteit Antwerpen;
- het decreet van 8 juni 2007 betreffende de studiefinanciering van de Vlaamse Gemeenschap;
- het decreet van 20 februari 2009 betreffende de Hogere Zeevaartschool;
- de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013;
- het decreet van 4 mei 2018 betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten.

De aanpassingen betreffen het toezicht op het hoger onderwijs en verschillende bepalingen van organisatorische of technische aard en hebben geen consequenties voor de inhoud van de opleidingen van het hoger onderwijs.

Volgende elementen zijn vervat in het voorliggend voorontwerp:

1. het aanleveren van jaarrekeningen door de instellingen voor hoger onderwijs;
2. het aanpassen van het toezicht op de instellingen van hoger onderwijs;
3. de financiering van de graduaatsopleidingen aan de Hogere Zeevaartschool;
4. het verduidelijken van het studietoelagekrediet bij lerarenopleidingen en de verwervingsgrenzen in het hoger onderwijs;
5. het aanpassen van de regeling van de overgang van het personeel van de specifieke lerarenopleiding van een cvo naar het integratiekader;
6. het interpretatief kwalificeren als universiteit van de Vlerick Business School, de Antwerp Management School en het Instituut voor Tropische Geneeskunde;
7. de mogelijkheid voor de erkende politiescholen om een aanvraag in te dienen voor de registratie als instelling voor hoger onderwijs;
8. de naamswijziging van de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid in Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies;
9. de studieomvang van een afstudeerrichting in de master in de geneeskunde;

10. de artistieke toelatingsproef voor het voorbereidingsprogramma van de educatieve masteropleiding voor kunstvakken;
11. de educatieve masteropleidingen aan de universiteiten en Schools of Arts;
12. het verduidelijken van de plaats van de kwaliteitszorg voor de opleidingen van de transnationale Universiteit Limburg;
13. het stimuleren van ondernemen in het hoger onderwijs;
14. de elementen die worden opgenomen in het erkenningsbesluit van een nieuwe bachelor- of masteropleiding;
15. het aanpassen van de aanvraagprocedure macrodoelmatigheid door andere ambtshalve geregistreerde instellingen;
16. een technische correctie bij het toelatingsexamen arts-tandarts;
17. het voorzien in een aangepast modeltraject voor graduaatsopleidingen;
18. het aanpassen van de indiendata en procedure voor de aanvraag tot vrijstelling van de equivalentievoorwaarde;
19. de eedaflegging van de bestuursrechters van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen;
20. een extra indienmoment voor de toets nieuwe opleiding voor omvorming van hbo5-opleidingen;
21. de rangschikking van een opleiding over meer dan 1 studiegebied – kunsten;
22. de financiering van nieuwe graduaatsopleidingen in instellingen die geen hbo5-opleidingen overnemen;
23. het afschaffen van de leidraad voor het beleidsplan over studentenvoorzieningen;
24. overgangsmaatregelen voor personeel van hbo5-opleidingen en SLO.

1. Het aanleveren van jaarrekeningen door de instellingen voor hoger onderwijs

Het Rekenhof heeft vastgesteld dat de bepalingen inzake de voorlegging van de rekeningen van de Vlaamse universiteiten aan het Rekenhof, zoals vervat in diverse wetgevingen, niet met elkaar overeenstemmen wat betreft de wijze en het tijdstip van voorleggen van die rekeningen.

Het Rekenhof dringt erop aan dat de verschillende bepalingen met elkaar in overeenstemming zouden worden gebracht. Eveneens is het Rekenhof van oordeel dat het verlenen van het visum in het kader van een rekeningencontrole achterhaald is als controle-instrument.

Er wordt voorgesteld om de formaliteiten uit het rekendecreet universeel toe te passen. Via dit voorontwerp van decreet worden de formaliteiten uit het rekendecreet universeel toegepast en wordt de datum waarop de instellingen de definitieve jaarrekeningen voorleggen aan de Vlaamse Regering aangepast.

2. Het aanpassen van het toezicht op de instellingen van hoger onderwijs

De Vlaamse Regering keurde op 30 september 2016 een conceptnota goed die de krijtlijnen van een vernieuwd en modern toezicht hoger onderwijs vastlegt. Het nieuwe toezicht zal van start gaan vanaf het academiejaar 2019-2020.

De voorliggende bepalingen geven een decretale grondslag aan deze krijtlijnen. Hiervoor wordt titel 4 van deel 4 van de Codex Hoger Onderwijs herschreven als belangrijke decretale kapstok voor het toezicht hoger onderwijs. Tegelijk wordt de regeling met betrekking tot het toezicht op de Universiteit Antwerpen geconformeerd aan de conceptnota (via een wijziging van het decreet van 4 april 2003 houdende bepalingen tot de oprichting van een Universiteit Antwerpen en tot wijziging van het decreet van 22 december 1995 houdende wijziging van diverse decreten met betrekking tot de Universiteit Antwerpen). Een wijziging van het bijzonder decreet van 26 juni 1991 betreffende de Universiteit Gent en het Universitair Centrum Antwerpen zorgt ervoor dat het toezicht op de Universiteit Gent (inclusief het Universitair Ziekenhuis Gent) eveneens volgens dezelfde krijtlijnen zal verlopen.

Het toezicht op de hogescholen en op de universiteiten gaat uit van een vertrouwen van de overheid in de autonomie en het beleidsvoerend vermogen van de instellingen. De decreetgever legt een consistent en uniform geheel van regels met betrekking tot het toezicht vast.

Het vernieuwde toezicht hoger onderwijs zal worden uitgeoefend door een college van maximaal vijf regeringscommissarissen, waarbij elke regeringscommissaris bevoegd wordt voor een cluster van instellingen voor een hernieuwbare periode van vijf academiejaren. Na afloop van deze periode kan de Vlaamse Regering een nieuwe toewijzing doen van de instellingen aan de regeringscommissarissen. Deze rotatiemogelijkheid heeft als doel de nodige afstandelijkheid in het toezicht te garanderen en kan tevens bijdragen tot een meer hogeronderwijsbrede invulling ervan. Elke cluster instellingen is samengesteld uit minstens één universiteit en één hogeschool. Elke instelling krijgt één regeringscommissaris toegewezen. Het dubbele toezicht op de universiteiten door zowel een regeringscommissaris als door een afgevaardigde van financiën zal vanaf 2019-2020 verdwijnen. Vanaf dat academiejaar berust het toezicht op de universiteiten enkel bij de regeringscommissarissen. De standplaats van het college en de commissarissen wordt het Hendrik Consciencegebouw in Brussel.

Het single auditprincipe blijft de rode draad in het toezichtmodel. De toezichtopdracht gebeurt in samenwerking met de andere controle-actoren en bouwt voort op de bevindingen van deze controle-actoren maar ook op de interne controlesystemen van de instellingen hoger onderwijs. Het toezicht strekt zich evenwel niet uit tot de processen en procedures die worden afgedekt door de interne controle en de interne audit van de instelling, alsook de bevoegdheden van de andere controle- en toezichthouders.

Het hele hoger onderwijsveld zal op deze manier kunnen profiteren van de belangrijkste voordelen van de single audit.

Het toezicht op de instituten en instellingen die deel uitmaken van de rechtspersoon van de universiteit maakt inherent deel uit van het toezicht van een regeringscommissaris op de betrokken universiteit. Dit toezicht blijft berusten bij de regeringscommissarissen, het is immers inherent aan hun toezicht op de universiteit.

De regeringscommissarissen zijn ook in het vernieuwde toezichtmodel belast met het toezicht op de (financiële) werking van de Vlaamse universitaire ziekenhuizen, ook op dat van het UZA dat geen deel uitmaakt van de rechtspersoon van de universiteit. Voor het Universitair Ziekenhuis Antwerpen blijft het toezicht verankerd in het decreet van 7 mei 2004. Recent bekrachtigde de decreetgever nog het toezicht van de regeringscommissaris op het Universitair Ziekenhuis Gent, vanaf de re-integratie. Specifieke aandachtspunten in dit toezicht zijn erover waken dat er geen onderzoeks- en onderwijsmiddelen van de universiteit naar het ziekenhuis worden afgewend en erop toezien dat de financiële relaties tussen ziekenhuis en universiteit geen ESR-risico inhouden.

Het toezicht op de associaties zal in het nieuwe systeem indirect verlopen, nl. via het toezicht van de regeringscommissarissen op de beslissingen van de participerende instellingen hoger onderwijs.

Aansluitend bij dit vernieuwde toezicht wordt met het voorliggende ontwerp van decreet de 80-85% norm voor de hogescholen en universiteiten opgeheven. Deze norm bepaalt dat de loonkosten van het personeel dat bezoldigd wordt met de werkingsuitkeringen niet meer mogen bedragen dan 80-85% van de jaarlijkse werkingsuitkeringen. Bij overschrijding worden er specifieke voorwaarden opgelegd aan de instelling. De algemene hervorming van het toezicht op de hogescholen en universiteiten laat toe om de specifieke regeling voor dit aspect van het instellingsbeleid te integreren in de algemene toezichtstaken en de instrumenten waarover de regeringscommissarissen daarbinnen ter beschikking hebben.

3. Financiering van de graduaatsopleidingen aan de Hogere Zeevaartschool

Met het decreet van 4 mei 2018 wordt aan de Hogere Zeevaartschool de bevoegdheid gegeven om graduaatsopleidingen aan te bieden in het studiegebied Nautische wetenschappen. Door de toevoeging van het artikel 3/1 in het decreet van 20 februari 2009 betreffende de Hogere Zeevaartschool wordt de toekomstige financiering van deze graduaatsopleidingen geregeld.

4. Het verduidelijken van het studietoelagekrediet bij lerarenopleidingen en de verwervingsgrenzen in het hoger onderwijs

In het decreet van 4 mei 2018 betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en de universiteiten werd de bepaling opgenomen dat “Iedere student kan een studietoelage krijgen voor het behalen van een diploma voor twee bachelors, twee graduaats, een master, een lerarenopleiding en voor het voltooiën van een voorbereidingsprogramma en een schakelprogramma.”.

Er werden echter geen regels opgenomen om te bepalen of voor een studiefinanciering voor een educatieve opleiding gebruik wordt gemaakt van het krediet lerarenopleiding of van het krediet van bachelor, master of graduaat.

Op basis van deze regelgeving was het ook niet mogelijk om het studietoelagekrediet aan te spreken voor een derde bachelor-, een derde graduaats- of tweede masteropleiding wanneer 1 van de gevolgde opleidingen een lerarenopleiding is. Samen daarmee wordt er een generieke verwervingsgrens ingeschreven om te bepalen tot wanneer een student in aanmerking komt voor een studietoelage.

5. Het aanpassen van de regeling van de overgang van het personeel van de specifieke lerarenopleiding van een cvo naar het integratiekader

Lectoren uit de specifieke lerarenopleiding (SLO) van een cvo kunnen volgens het decreet van 4 mei 2018 betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten, hierna decreet graduaats- en lerarenopleidingen genoemd, zowel naar een hogeschool als naar een universiteit overgaan. Daarbij bestaat het risico dat deze personeelsleden door de overgang naar een universiteit hun recht op een overheidspensioen verliezen, omdat er voor de personeelsleden van de universiteiten een andere pensioenwetgeving geldt dan voor de personeelsleden van het niet-universitair onderwijs. Dit probleem stelde zich ook bij de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. Om het behoud van het recht op een overheidspensioen te behouden bij de overgang naar een universiteit heeft de federale overheid bij de integratie van de academische hogeschoolopleidingen de pensioenwetgeving aangepast.

Omdat het niet zeker was dat de federale overheid de pensioenwetgeving nog eens zou aanpassen bij de overgang van de SLO naar de universiteiten, werd in het decreet graduaats- en lerarenopleidingen een regeling uitgewerkt zoals bij de integratie, zodat ook de lectoren SLO die automatisch naar een hogeschool overgaan via de gemengde lijst kunnen overgaan naar het integratiekader van de universiteit, met behoud van de rechtspositieregeling van de hogeschool waar deze personeelsleden na hun automatische overgang onder vallen.

Er zijn echter twee hogescholen waarvoor deze regeling niet bruikbaar is omdat zij niet betrokken waren bij de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten en bijgevolg ook geen gemengde lijst hebben. Om te zorgen dat ook de lectoren SLO die automatisch naar deze hogescholen overgaan vervolgens in het integratiekader van een universiteit kunnen opgenomen worden, wordt de uitgewerkte regeling bijgesteld.

6. Het interpretatief kwalificeren als universiteit van de Vlerick Business School, de Antwerp

De Vlerick Business School, de Antwerp Management School en het Instituut voor Tropische Geneeskunde, maken samen met de andere universiteiten en hogescholen deel uit van de instellingen van het hoger onderwijs in de Vlaamse Gemeenschap. Zij staan onder toezicht van een afgevaardigde van de Vlaamse regering op basis van een beheersovereenkomst en worden omschreven als ambtshalve geregistreerde instelling voor hoger onderwijs.

Het zijn drie verzelfstandigde instellingen met eigen rechtspersoonlijkheid die ofwel deel uitmaakten van een universiteit ofwel structureel sterk verankerd waren en zijn met een of meerdere universiteiten en die allen dezelfde taken vervullen als een universiteit op het gebied van postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening.

Het beantwoordt aan de oorspronkelijke doelstelling van de decreetgever om deze drie instellingen voor de door hen vervulde opdrachten van postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening functioneel te beschouwen als universiteit. De decreetgever heeft er steeds naar gestreefd op normatief vlak een gelijk speelveld te creëren tussen deze drie instellingen en de in artikel II.2. van de Codex Hoger Onderwijs opgesomde universiteiten.

Deze gelijkstelling betreft niet enkel de regelgeving op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap, doch ook regelgeving van andere normgevers, die vaak het begrip universiteit hanteren als toepassingscriterium. Om elke onduidelijkheid over de toepassing van dergelijke bepalingen te vermijden ten aanzien van de Vlerick Business School, de Antwerp Management School en het Instituut voor Tropische Geneeskunde, worden deze instellingen voor de vervulling van hun opdrachten van postinitieel onderwijs, wetenschappelijk onderzoek en wetenschappelijke dienstverlening interpretatief gekwalificeerd als universiteit. Deze kwalificatie wordt echter uitdrukkelijk beperkt tot de toepassing van bovenvermelde bepalingen en strekt zich dan ook niet uit tot andere rechten of bevoegdheden die exclusief toebehoren aan de in artikel II.2. van de Codex Hoger Onderwijs opgesomde universiteiten.

7. De mogelijkheid voor de erkende politiescholen om een aanvraag in te dienen voor de registratie als instelling voor hoger onderwijs

De federale overheid wil het politieonderwijs grondig te hervormen en wenst dat de door haar erkende politiescholen diploma's van hoger onderwijs kunnen uitreiken, volgens de regelgeving van de Gemeenschappen. Meer bepaald wil de federale overheid dat de 6 Vlaamse erkende politie-/veiligheidsscholen een registratie aanvragen als instelling voor hoger onderwijs, volgens de procedure vermeld in artikel II.6. van de Codex Hoger Onderwijs.

Een van de voorwaarden voor deze registratie, naast onder andere een positieve 'toets nieuwe opleiding' voor minimum één opleiding, is dat de instelling een overeenkomst afsluit "met een andere binnenlandse of buitenlandse instelling, die door de respectievelijke overheid erkend is voor hoger onderwijs en die de betreffende opleiding kan aanbieden".

Op dit ogenblik kunnen de politiescholen met geen enkele instelling in België dergelijke overeenkomst afsluiten, aangezien geen enkele instelling voldoet aan de voorwaarden, namelijk erkend zijn voor hoger onderwijs én de betreffende (politie-)opleiding aanbieden. Om hiervoor een oplossing te bieden, wordt er een uitzondering voorzien voor instellingen die worden ingericht door een Belgische overheid en die door deze overheid erkend zijn om opleidingen te verstrekken. Deze instellingen kunnen onderling een overeenkomst afsluiten en zo garanderen dat ingeschreven studenten hun opleiding bij elkaar kunnen voltooien.

Indien de federale overheid op een later tijdstip voor de andere veiligheidsopleidingen dezelfde hervormingen wenst door te voeren, dan kan er ook op deze uitzondering worden beroep gedaan.

8. De naamswijziging van de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid in Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies

Het bestuur van de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te Brussel heeft besloten om de naam van de Faculteit voor Protestantse Godgeleerdheid te wijzigen in Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies. Op vraag van het bestuur wordt de naamswijziging aangepast in de Codex Hoger Onderwijs.

9. De studieomvang van een afstudeerrichting in de master in de geneeskunde

Met het decreet van 8 december 2017 werd de mogelijke studieomvang van afstudeerrichtingen van hogeronderwijsopleidingen vastgelegd. Voor masteropleidingen bedraagt de studieomvang van een afstudeerrichting ten minste 30 studiepunten en ten hoogste 120 studiepunten. Er werd evenwel geen rekening gehouden met de master in de geneeskunde, die een studieomvang van 180 studiepunten heeft. Met het voorliggende voorontwerp wordt de beperking van de studieomvang tot 120 studiepunten weggelaten en wordt er enkel bepaald dat een afstudeerrichting in deze opleidingen ten minste 30 studiepunten bedraagt.

10. De artistieke toelatingsproef voor het voorbereidingsprogramma van de educatieve masteropleiding voor kunstvakken

Artikel II.186 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt als bijzondere toelatingsvoorwaarde voor bacheloropleidingen, schakelprogramma's en voorbereidingsprogramma's in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten het slagen in een artistieke toelatingsproef eigen aan deze opleidingen. Wanneer deze voorwaarde ook wordt opgelegd voor voorbereidingsprogramma voor de educatieve masteropleiding voor kunstvakken wanneer een student de 15 studiepunten van de component leraarschap niet in de bacheloropleiding opnam, is deze toelatingsproef niet relevant. In deze gevallen wordt een uitzondering voorzien en is het slagen voor een toelatingsproef geen vereiste.

11. De educatieve masteropleidingen aan de universiteiten en Schools of Arts

Op 4 mei 2018 werd het decreet betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten goedgekeurd. Eén van de elementen van dit decreet is de invoering van educatieve masteropleidingen aan de universiteiten en Schools of Arts, vanaf het academiejaar 2019-2020. Met de aanpassingen die in dit decreet worden voorgesteld, worden enkele uitzonderingen toegestaan die de kwaliteit van de vakinhoudelijke vorming van studenten die een educatieve masteropleiding willen volgen, garanderen.

12. Het verduidelijken van de plaats van de kwaliteitszorg voor de opleidingen van de transnationale Universiteit Limburg

De Universiteit Hasselt staat in voor de praktische organisatie van de opleidingen van de transnationale Universiteit Limburg op haar universitaire campus Diepenbeek-Hasselt. Deze opleidingen volgen ook het onderwijs- en kwaliteitszorgbeleid van de Universiteit Hasselt, terwijl de opleidingen van de transnationale Universiteit Limburg aangeboden op de campus Maastricht het onderwijs- en kwaliteitszorgbeleid van de Maastricht University volgen en worden meegenomen in het Nederlandse accreditatiestelsel en kwaliteitszorgbeleid. Met voorliggend voorontwerp wordt voorzien dat enkel de opleidingen aangeboden op de Vlaamse campus Diepenbeek-Hasselt van de transnationale Universiteit Limburg worden meegenomen in het nieuwe kwaliteitszorgstelsel. Hiervoor kunnen de Universiteit Hasselt en de transnationale Universiteit Limburg gezamenlijk deelnemen aan de instellingsreview en worden ze als één instelling beschouwd in het kader van een deelname aan de systeembrede analyses.

13. Het stimuleren van ondernemen in het hoger onderwijs

De Vlaamse Regering besliste om het bewijs van basiskennis van bedrijfsbeheer te schrappen als wettelijke vereiste om zich te mogen vestigen als ondernemer. Omdat het belangrijk blijft om over de nodige ondernemerscompetenties te beschikken voor het opstarten van een onderneming, keurde de Vlaamse Regering op 26 januari 2018 de visienota "Versterken van ondernemerscompetenties" goed. Daarin werd de doelstelling opgenomen dat het ondernemerschap wordt gestimuleerd in het hoger onderwijs. De nodige voorbereidende stappen hiervoor worden gezet om de Codex Hoger Onderwijs te wijzigen zodat instellingen hoger onderwijs meer inzetten op ondernemend onderwijs.

In het basis en secundair onderwijs zijn al ondernemende eindtermen ingevoerd. Voorliggend ontwerp wil de Codex Hoger Onderwijs aanpassen, zodat ondernemende vaardigheden en attitudes die aangeleerd werden in het secundair onderwijs, in het hoger onderwijs niet verloren gaan, maar verder worden ontwikkeld.

De voorgestelde aanpassingen zijn niet van die aard dat ze tot een totale herwerking van de studieprogramma's van het hoger onderwijs zullen leiden. Het betreft eerder een benoemen en kaderen van bepaalde activiteiten en competenties die nu reeds aangeleerd worden, waardoor er wel een breder bewustzijn wordt gecreëerd dat ondernemend handelen belangrijk is voor alle afgestudeerden en dat ondernemerschap als carrièrestap een waardevolle keuze is.

14. De elementen die worden opgenomen in het erkenningsbesluit van een nieuwe bachelor- of masteropleiding

In de Codex Hoger Onderwijs worden de punten opgesomd die in het erkenningsbesluit van een nieuwe bachelor- of masteropleiding moeten worden opgenomen.

Momenteel moet de studieomvang van een afstudeerrichting opgenomen worden in het erkenningsbesluit. Met de gevraagde wijziging wordt dit punt geschrapt, omdat de studieomvang van een afstudeerrichting niet wordt opgenomen in de door de Vlaamse Regering goed te keuren jaarlijkse lijst met de opleidingen in het hoger onderwijs en er is geen procedure voorzien indien de studieomvang van een afstudeerrichting zou wijzigen. In de Databank Hoger Onderwijs (DHO 2.0) wordt de studieomvang van een afstudeerrichting wel geregistreerd, door de organiserende instellingen en op het niveau van het ingericht aanbod en niet op het niveau van een opleiding.

15. Het aanpassen van de aanvragen macrodoelmatigheid door andere ambtshalve geregistreerde instellingen

Artikelen II.150 tot II.154 betreffende de programmatie van een nieuwe opleiding in het hoger onderwijs zijn van toepassing op de andere ambtshalve geregistreerde instellingen. Bij de huidige procedure wordt soms expliciet verwezen naar de hogescholen en universiteiten. Aangezien de macrodoelmatigheidstoets ook van toepassing is voor de andere ambtshalve geregistreerde instellingen en deze geen lid zijn van VLIR of VHLORA, is het aangewezen dat zij hun aanvraagdossiers rechtstreeks bij de Commissie Hoger Onderwijs indienen. De procedure voor de inruil in het geval het een initiële bachelor- of masteropleiding betreft, kan enkel van toepassing zijn op de erkende faculteiten (Evangelische Theologische Faculteit en de Faculteit voor Protestantse Theologie en Religiestudies). De andere ambtshalve geregistreerde instellingen bieden enkel post-initieel onderwijs aan. Een inruil bij de erkende faculteiten lijkt niet evident, omdat beide slechts één bacheloropleiding en één masteropleiding aanbieden.

De Commissie Hoger Onderwijs moet in haar oordeel over de macrodoelmatigheid alle decretale criteria onderzoeken en per criterium haar bevindingen omschrijven en motiveren. Eén van de criteria is de inhoud van het advies van de VLIR of VHLORA, met aandacht voor de regionale

spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod. Aangezien dit een element is dat opgenomen wordt in het advies van VLIR of VHLORA, en dit niet van toepassing is op andere ambtshalve geregistreerde instellingen, moet de CHO dit uitzonderlijk niet opnemen in haar oordeel macrodoelmatigheid.

16. Technische correctie bij het toelatingsexamen arts- tandarts

Personen die vóór 1 januari 2018 zijn geslaagd voor het toelatingsexamen arts- tandarts en voldeden aan de algemene toelatingsvoorwaarde worden reeds vrijgesteld van deelname aan de nieuwe vergelijkende toelatingsexamens. Deze personen kunnen logischerwijze ook het MKA-specialisatietraject (dit is een vervolgopleiding stomatologie/mond-, kaak-, en aangezichts chirurgie waarvoor beide basisdiploma's vereist zijn) volgen zonder deelname aan het toelatingsexamen.

Voor de huidige studentenpopulatie die zich wenst in te schrijven in de opleiding arts of de opleiding tandarts na het slagen voor het respectievelijke toelatingsexamen is voorzien dat zij die opteren voor het MKA-specialisatietraject, vrijgesteld worden van het toelatingsexamen voor de complementaire opleiding.

Voor reeds gediplomeerde artsen en tandartsen die een opleiding arts of tandarts hebben gevolgd vóór de invoering in 1997 van de verplichte deelname aan het toelatingsexamen, is deze vrijstelling voor het MKA-traject echter niet expliciet voorzien. In de betreffende bepaling is enkel sprake van 'studenten' ingeschreven in de masteropleiding. Het is echter wenselijk om ook deze (zeer beperkte) groep van mogelijke kandidaten die reeds in het bezit zijn van een diploma van arts of tandarts vrijgesteld van het toelatingsexamen. Zij kunnen ook binnen de concrete voorwaarden en modaliteiten bepaald in het onderwijs- en examenreglement van de universiteit toegelaten worden tot het MKA-specialisatietraject zonder deelname aan het toelatingsexamen.

17. Het voorzien in een aangepast modeltraject voor graduaatsopleidingen

Het decreet van 4 mei 2018 betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en de universiteiten voorziet dat er voor graduaatsopleidingen, net zoals voor de bachelor- en masteropleidingen, ten minste één studietraject met een studieomvang van 54 tot 66 studiepunten per academiejaar moet worden aangeboden. Dit blijkt moeilijk uitvoerbaar te zijn voor opleidingen die zich specifiek richten naar zij-instromers, zoals bijvoorbeeld de educatieve graduaatsopleiding. Daarom wordt nu voorzien dat er een modeltraject moet worden aangeboden, maar dat de studieomvang ervan per academiejaar beperkter mag zijn.

18. Het aanpassen van de indiendata voor de aanvraag tot vrijstelling van de equivalentievoorwaarde

Met het decreet van 18 mei 2018 houdende vaststelling van het kwaliteitszorgstelsel in het hoger onderwijs worden de indieningsdatum voor de aanvragen van de macrodoelmatigheid bij de Commissie Hoger Onderwijs en de datum van de beoordeling door de Commissie Hoger Onderwijs gewijzigd. Door deze wijziging stelt zich een timingprobleem in het geval dat het aanvraagdossier voor macrodoelmatigheid een anderstalige initiële bachelor- of masteropleiding betreft en de instelling vraagt gelijktijdig een vrijstelling van de equivalentievoorwaarde aan voor deze opleiding.

De beslissing van de Vlaamse Regering over de aanvraag tot vrijstelling van de equivalentievoorwaarde, momenteel vastgesteld op 15 mei, zou immers na de uiterste datum van het oordeel over de aanvraag anderstalige opleiding van de Commissie Hoger Onderwijs vallen (1 mei). Dat betekent dat de Commissie Hoger Onderwijs niet tijdig één van de decretale criteria kan toetsen bij de beoordeling van het dossier om een anderstalige opleiding te mogen organiseren ("binnen de Vlaamse Gemeenschap wordt een equivalente initiële bachelor- of masteropleiding aangeboden, als vermeld in artikel II.262, §2, behalve bij een voorafgaand besluit van de Vlaamse

Regering houdende vrijstelling van de equivalentievereiste voor die anderstalige initiële bachelor- of masteropleiding”).

Dit is een ongelukkige timing, waarbij de Vlaamse Regering zegt dat er een vrijstelling van equivalentievoorwaarde is voor een bepaalde anderstalige opleiding, zonder dat er een garantie is dat de anderstalige opleiding een positief oordeel zal krijgen van de Commissie Hoger Onderwijs. De Vlaamse Regering neemt als het ware een voorwaardelijk besluit. Ook voor de Commissie Hoger Onderwijs is deze procedure niet optimaal. Ze moet sowieso het dossier voor een anderstalige opleiding bestuderen wanneer ze een advies geeft over de vrijstelling van equivalentie. De procedure wordt daarom aangepast en volledig afgestemd op deze van de aanvragen anderstalige opleidingen.

Van deze gelegenheid wordt ook gebruik gemaakt om de indienprocedure voor de aanvragen van een vrijstelling van de equivalentievoorwaarde beter af te stemmen op deze van de aanvragen van de macrodoelmatigheid. De aanvragen voor een anderstalige opleiding en de aanvragen voor vrijstelling van de equivalentievoorwaarde zullen ook bij de Commissie Hoger Onderwijs via respectievelijk de VLIR of de VLHORA ingediend worden.

Voor de aanvragen voor een vrijstelling van de equivalentievoorwaarde (samen met de aanvraag anderstalige opleiding of in het geval van een bestaande equivalente opleiding) moet het advies van de VLIR of de VLHORA samen ingediend worden met het aanvraagdossier. Indien dit advies ontbreekt in het dossier is de aanvraag onontvankelijk en onderzoekt de Commissie Hoger Onderwijs het dossier niet ten gronde.

19. De eedaflegging van de bestuursrechters van de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen

De Codex Hoger Onderwijs bevat voor de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen geen specifieke voorschriften met betrekking tot de eedaflegging van de bestuursrechters. Bijgevolg is artikel 601, 1° van het Gerechtelijk Wetboek van toepassing, dat bepaalt dat de vrederechter beëdigt: ‘alle personen die wegens hun ambt aan die voorafgaande formaliteit onderworpen zijn, in de gevallen waarin de wet de beëdigde overheid niet heeft bepaald.’ Aangezien de Raad zijn zetel heeft in het Consciencegebouw in 1210 Brussel, is voor de Raad de vrederechter van Sint-Joost-ten-Node bevoegd.

De Raad is het enige Vlaamse administratieve rechtscollege waarvoor deze regeling van toepassing is. Voor de bestuursrechters van de rechtscolleges die onder de Dienst van de Bestuursrechtscolleges (DBRC) vallen, is bepaald dat ‘De bestuursrechters nemen hun ambt op nadat ze in handen van de functioneel bevoegde Vlaamse minister de volgende eed hebben afgelegd: “Ik zweer de verplichtingen van mijn ambt na te komen’.

De werking van de Raad wordt op dit punt vereenvoudigd door een gelijkaardige bepaling op te nemen in de Codex Hoger Onderwijs. Om minder beslag te leggen op de minister, wordt bepaald dat enkel de voorzitter de eed aflegt in handen van de minister. De plaatsvervangende voorzitter, de (plaatsvervangende) bijzitters en de secretarissen leggen de eed af in handen van de voorzitter.

20. Een extra indienmoment en -mogelijkheid voor de toets nieuwe opleiding voor omvorming van hbo5-opleidingen

Door de tragere erkenning van de beroepskwalificaties en de onderwijskwalificaties konden slechts een beperkt aantal toets nieuwe opleidingen (TNO) ingediend worden in mei 2018. Alle andere TNO voor opleidingen die van start gaan op 1 september 2019 moeten ingediend worden vóór 30 november 2018.

De mogelijkheid wordt nu voorzien dat ook na november 2018 TNO kunnen worden ingediend, die voor de start van academiejaar 2019-2020 de beoordelingsprocedure bij de NVAO kunnen doorlopen, zodat de omvormingsprocedure nog kan afgerond worden voor de integratie in de hogeschool. Voor beroepskwalificaties die na 1 januari 2018 worden erkend zou de mogelijkheid anders niet bestaan om de verwante hbo5-opleiding om te vormen, waardoor deze moet geactualiseerd worden.

Door dit extra indienmoment wordt vermeden dat een aantal opleidingen waarvoor de verwante beroepskwalificaties reeds gekend zijn, op zeer korte termijn zowel de actualisatie- als omvormingsprocedure moeten doorlopen, wat niet alleen dubbel werk vermijdt maar ook de communicatie naar (kandidaat-)studenten, ouders en werkveld vereenvoudigt.

Daarnaast wordt mogelijk gemaakt dat hogescholen, naast de toets nieuwe opleiding voor een graduaatsopleiding voor omvorming van een hbo5-opleiding, maximum 3 aanvragen voor een TNO indienen zonder een hbo5-opleiding te moeten omvormen of een macrodoelmatigheidstoets aan te vragen. Hogescholen die geen hbo5-opleiding overnemen kunnen maximaal 10 dergelijke aanvragen indienen. Via deze mogelijkheid wordt er vermeden dat er een verschraling van het bestaande aanbod komt. Als een bestaande hbo5-opleiding verwant wordt verklaard met verschillende onderwijskwalificaties of met een onderwijskwalificatie met verschillende afstudeerrichtingen, hebben de hogescholen de vrijheid hebben om te kiezen tot welke onderwijskwalificatie ze de bestaande hbo5-opleiding zullen omvormen. Een bestaande opleiding kan dus slechts tot één onderwijskwalificatie omgevormd worden. Sommige van de huidige hbo5-opleidingen zijn echter gestructureerd in meerdere "opties", te vergelijken met afstudeerrichtingen in het hoger onderwijs. In een aantal gevallen adviseert de bevoegde dienst van de Vlaamse Regering dat deze opties binnen één hbo5-opleiding vanaf september 2019 tot aparte onderwijskwalificaties leiden en bijgevolg aparte graduaatsopleidingen zouden worden. De decretaal vastgelegde vrijheid om in deze gevallen één onderwijskwalificatie te kiezen waarnaar de bestaande opleiding omgevormd wordt, zou bijgevolg betekenen dat de hogeschool niet de volledige opleiding zou kunnen omvormen maar slechts één optie ervan.

21. Rangschikking van een opleiding over meer dan 1 studiegebied – kunsten

Professioneel gerichte bacheloropleidingen worden voor de financiering meegenomen voor de verdeling van de onderwijssokkel SOWprof2014 en het variabel onderwijsgedeelte VOprof2014, kunstopleidingen (zowel de professioneel gerichte als de academisch gerichte opleidingen) voor de verdeling van de onderwijssokkel SOWhko2014 en het variabel onderwijsdeel VOWhko2014. Er is evenwel geen regeling voor een professioneel gerichte opleiding die gerangschikt is over meer dan één studiegebied en waarvan één van de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst of Muziek en podiumkunsten is. Via dit voorontwerp van decreet wordt hiervoor een oplossing geboden en wordt bepaald dat de onderwijssokkel voor de professioneel gerichte opleidingen en het variabel onderwijsdeel voor de professioneel gerichte opleidingen op deze opleidingen van toepassing is. Dit betekent dat deze opleidingen voor de berekening van de sokkel, het variabel onderwijsdeel, de opgenomen studiepunten en de financieringspunten steeds meegenomen worden bij de professioneel gerichte opleidingen.

22. Financiering nieuwe graduaatsopleidingen in instellingen die geen hbo5-opleidingen overnemen

Artikel III.42/1 van de Codex Hoger Onderwijs legt vast welke middelen de hogescholen ontvangen bij de overdracht van de hbo5-opleidingen. Daarenboven wordt een groeimechanisme voorzien voor deze middelen tot en met het begrotingsjaar 2024 op basis van opgenomen studiepunten in de graduaatsopleidingen. Voor het vaststellen van het groeipercentage worden ook de opgenomen studiepunten meegenomen van nieuwe graduaatsopleidingen die een instelling vanaf het academiejaar 2019-2020 kan aanbieden.

Instellingen die geen hbo5-opleidingen hebben overgenomen kunnen vanaf het academiejaar 2019-2020 ook nieuwe graduaatsopleidingen aanbieden. Via het voorliggend voorontwerp van decreet wordt de financiering van deze nieuwe graduaatsopleidingen geregeld, naar analogie met de financiering van nieuwe graduaatsopleidingen aangeboden door instellingen die hbo5-opleidingen overgenomen hebben.

23. Het afschaffen van de leidraad voor het beleidsplan over studentenvoorzieningen

Het beleidsplan over studentenvoorzieningen geeft voor een periode van 5 jaar aan hoe de hogeschool of universiteit de gelijkwaardige toegang tot en de deelname van alle studenten aan het hoger onderwijs zal bevorderen, en op welke manier ze daarvoor de sociale toelage van de overheid en andere roerende en onroerende middelen zal aanwenden. Het beleidsplan wordt opgesteld conform de leidraad die de Vlaamse Regering ter beschikking stelt.

In 2014 hebben de instellingen voor hoger onderwijs een eerste keer een beleidsplan ingediend voor de periode 2014-2018. Conform de regelgeving dienen de hogescholen en universiteiten opnieuw een beleidsplan op te stellen voor de periode 2019-2023. Zowel bij VLIR en VLHORA zijn er vragen omtrent het nut van een aparte leidraad die de Vlaamse regering krachtens de huidige regelgeving dient ter beschikking te stellen. Door het schrappen van de verplichte opmaak van deze leidraad, wordt de planlast van de instellingen verminderd en krijgen de instellingen een grotere vrijheid inzake het format waarin ze hun beleidsplan opstellen en aanbieden aan de Vlaamse regering. De manier waarop de instellingen jaarlijks over de werking van hun studentenvoorzieningen dienen te rapporteren, blijft ongewijzigd.

24. Overgangsmaatregelen voor personeel van hbo5-opleidingen en SLO

De personeelsleden van het bestuurs- en ondersteunend personeel van een centrum voor volwassenenonderwijs gaan bij de overdracht van de hbo5-opleidingen en de SLO niet automatisch over naar een hogeschool, ook niet wanneer het cvo waaraan zij tewerkgesteld zijn alleen opleidingen uit het hbo5 of de specifieke lerarenopleiding aanbiedt en dit centrum dus niet verder kan bestaan na de inbedding van de opleidingen hbo5 en de specifieke lerarenopleidingen in de hogescholen en universiteiten. Deze personeelsleden kunnen wel zonder openbare vacature overgenomen worden door een hogeschool of universiteit.

Benoemde personeelsleden uit het bestuurs- en ondersteunend personeel die niet overgenomen worden door een hogeschool of universiteit, komen terecht in het stelsel van TBSOB wanneer er voor hen geen tewerkstelling meer is binnen het centrum voor volwassenenonderwijs. Voor tijdelijke personeelsleden komt er in dat geval een einde aan hun tewerkstelling in het volwassenenonderwijs. Dit voorontwerp bevat een aantal maatregelen die een weder tewerkstelling aan een hogeschool of universiteit moeten stimuleren.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

De mogelijke budgettaire implicaties voor de graduaatsopleidingen werden reeds beargumenteerd naar aanleiding van het decreet betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen dat op 4 mei 2018 door de Vlaamse Regering werd bekrachtigd en afgekondigd, de voorliggende artikels zijn een technische uitwerking voor bepaalde hogescholen.

De vernieuwingen in het kader van het toezicht op het hoger onderwijs kaderen binnen de conceptnota "Een slanker toezichtmodel voor het Vlaamse Hoger Onderwijs", die de Vlaamse Regering goedkeurde op 30 september 2016. De financiële impact kadert binnen de reeds opgelegde en door de Vlaamse Regering goedgekeurde besparingen op het personeelsapparaat

van de Vlaamse Overheid (2014-2019) en het goedgekeurde kerntakenplan van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen.

De andere elementen uit het voorontwerp hebben geen budgettaire weerslag.

Het gunstig advies met voorwaarden van de Inspectie van Financiën werd verleend op 27 juni 2018. De bepalingen met betrekking tot het toezicht hoger onderwijs zijn aangepast op basis van de geformuleerde voorwaarden.

Het begrotingsakkoord werd verleend op

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorstel heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

De vernieuwingen in het kader van het toezicht op het hoger onderwijs kaderen binnen de conceptnota "Een slanker toezichtmodel voor het Vlaamse Hoger Onderwijs", die de Vlaamse Regering goedkeurde op 30 september 2016. De financiële impact kadert binnen de reeds opgelegde en door de Vlaamse Regering goedgekeurde besparingen op het personeelsapparaat van de Vlaamse Overheid (2014-2019) en het goedgekeurde kerntakenplan van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen.

De andere elementen uit het voorontwerp hebben geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de bestuurszaken, niet vereist is.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

1 Het bijgaande voorontwerp van decreet werd waar nodig aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2018/264 van 15 juni 2018.

2 Dit ontwerp van besluit bevat hoofdzakelijk regelgeving met een louter formeel karakter. Er werd dan ook geen RIA opgesteld.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van de regelgeving betreffende het toezicht op en bepaalde organisatorische aspecten van het hoger onderwijs en aan de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de VLOR en de SERV, binnen de hiertoe vastgelegde termijnen;

- 3° de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs te machtigen:
- 3.1 de minister-president van de Vlaamse Regering te verzoeken voormeld voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een gemeenschappelijke vergadering van het Sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het Comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten;
 - 3.2 voormeld voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een vergadering van het overkoepelend onderhandelingscomité van het vrij gesubsidieerd onderwijs;
 - 3.3 voormeld voorontwerp van decreet op de agenda te plaatsen van een vergadering van het Vlaams onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs;
- 4° de Vlaamse minister bevoegd voor onderwijs toestemming te verlenen om de inhoud van voornoemd voorontwerp van decreet mee te delen aan de betrokken instellingen.

De Vlaamse minister van onderwijs,

Hilde CREVITS

Bijlagen:

- het principieel goed te keuren voorontwerp van decreet en bijhorende memorie van toelichting
- het advies van de Inspectie van Financiën